

ФІЛОСОФСЬКА АНТРОПОЛОГІЯ

УДК 122

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2023.2.2>**Білоусова Кіра Олексіївна**

аспірантка кафедри філософії, соціології
та менеджменту соціокультурної діяльності
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
вул. Старопортофранківська, 26, Одеса, Україна
orcid.org/0009-0006-7171-8230

АНТИЧНИЙ ПОГЛЯД НА ФІЛОСОФІЮ ЛЮБОВІ ЧЕРЕЗ ДУМКИ АНТИЧНИХ ФІЛОСОФІВ

Актуальність проблеми. Філософія любові - це роздуми про природу та значення любові як одного з найбільш складних та загадкових емоцій людської душі. Любов є важливою частиною нашого життя, і вона може мати різні форми та виявлятися в різних відносинах, від родинних до романтичних. Любов відіграє величезну й неминучу роль у всіх культурах. У філософії природа любові з часів стародавніх греків була основою філософії, створюючи теорії, які варіюються від матеріалістичної концепції любові як суто фізичного явища – тваринного чи генетичного потягу, який диктує нашу поведінку – до теорій любові як інтенсивної духовної справи, яка в найвищому ступені дозволяє нам доторкнутися до божества. Часто твердження або аргументи, що стосуються любові, її природи та ролі в людському житті, наприклад, пов'язують з однією або всіма центральними теоріями філософії і часто порівнюються або розглядаються в контексті філософії статі а також тіла. Завдання філософії любові полягає в тому, щоб представити відповідні питання в переконливий спосіб, спираючись на відповідні теорії людської природи, бажання, етики тощо. Так, в античних філософських традиціях, які були винайдені у давній Греції та Римі, любов розглядалась як один з найважливіших аспектів людського життя. Філософи як Платон, Аристотель та Епікур розглядали любов з різних поглядів, відображаючи різні аспекти цього складного поняття. Мета роботи – виявити і проаналізувати погляди античних філософів на цінність бачення, становлення та розвитку філософії любові.

Зазначена мета обумовила необхідність вирішення такого кола завдань:

- розкрити етимологію поняття «любов»;
- проаналізувати погляди античних вчених на філософію любові;
- виявити функції та роль античної філософії любові;
- схарактеризувати особливості розвитку античної філософії любові.

Методи та результати дослідження. Результатами дослідження античної філософії любові є формування усталеного поняття етимології любові, через погляди античних філософів. Досягнення поставленої мети й розв'язання конкретних завдань здійснено на базі комплексного підходу, в основі якого – описовий, структурний і зіставний методи дослідження. Підґрунтям для застосування названих дослідницьких методів слугували спостереження, систематизація й узагальнення матеріалів.

Ключові слова: філософія любові, любов, особистість, людина, цінності, менталітет, почуття, соціокультурне, етимологія.

Вступ. Актуальність теми любові завжди хвилювала людство з початку його розвитку. Споконвіку мислителі прагнули досягнути ті чи інші аспекти, що пов'язані з даним феноменом. Антична філософія любові є фундаментом рефлексій та сентенцій для європейської думки щодо неї. Однак здебільшого науковці наголошують на аналізі платонівської та аристотелівської концепцій любові, тоді як дослідження її в елліністичних школах є досить побіжним.

Так, у древній Греції любов називали різними словами: «ерос», «філія», «сторге», «агапе».

1. **«Ерос»** виражає сексуальну любов або почуття збудження між людьми, які відчують фізичний потяг одне до одного. Ерос - це первісна любов, яка є природним інстинктом для більшості людей. Це пристрасна любов, яка проявляється через фізичну прихильність (тяжіння). Ця романтична поведінка включає, але не обмежується цим, поцілунками, обіймами та триманням за руки. Ця любов є бажанням фізичного тіла іншої людини [1].

Якщо любов-ерос присутня між чоловіком і дружиною, то вона може бути прекрасною, проте через нашу гріховну природу «порнея» занадто часто замінює «ерос». Коли це відбувається, люди бувають схильні до крайнощів, стаючи або аскетами, або гедоністами. Аскет – це людина, яка повністю уникає сексуальної любові, вважаючи, що зв'язок зі статевою аморальністю робить її гріховною. Гедоніст вважає абсолютно природною сексуальну любов без будь-яких обмежень. Як і завжди, біблійний погляд полягає в балансі між цими двома гріховними крайнощами.

У межах гетеросексуального шлюбу Бог радіє красі сексуальної любові: «Хай коханий мій прийде до саду свого, і нехай споживе плід найкращий його!... Прийшов я до саду свого, о сестро моя, наречена! Збираю я мирру свою із бальзамом своїм, споживаю свого стільника разом із медом своїм, п'ю вино я своє зі своїм молоком!... Споживайте, співдрузі, – пийте досхочу, кохані!» (Пісня над піснями 4:16–5:1). Але за межами біблійного шлюбу любов-ерос стає спотвореною та гріховною.

2. **Філія** це – дружба або «братерська любов», коли двоє учасників (зазвичай обидва повинні бути чоловіками) цінують і поважають один одного, отримують задоволення від товариства один одного. Філія це, звичайно, ідея, що лежить в основі сучасного виразу «платонічна любов», що означає просто любов без інтимної близькості. Хоча це і не обов'язково, у таких стосунках існує неявне відчуття рівності між партнерами [1].

3. **Агапе.** У ранніх грецьких текстах «агапе» означало прихильність до сім'ї, подружжя або до певної діяльності. Це слово не було широко вживаним і не цікавило б нас, якби не його динамічне використання в християнському Новому Завіті. Висловлюючись біблійною мовою, «агапе» – це любов, яку Бог виявив до людей, пославши Свого Сина, Ісуса, померти за їхні гріхи. Ця любов зосереджена на волі, а не на емоціях чи фізичному потязі. Цю любов Ісус вказує Своїм учням виявляти до їхніх ворогів (Луки 6:35) [2].

4. **Сторге.** Це прихильність до когось, що зростає через спільні цінності, досвід або розвиток взаємовідносин між людьми. Це відбувається природним шляхом. Це також природна любов, яку батьки відчувають до своїх дітей [1].

Тому, рухаючись від базового до піднесеного, в нас є «ерос», «філія» та «агапе». Це не означає, що любов-ерос є гріховною чи нечистою. Це радше Божий дар подружжю для виявлення їхньої любові одне до одного, зміцнення зв'язку між ними та забезпечення продовження людського роду. Біблія присвячує цілу книгу благословенням любові-еросу чи сексуальної любові – «Пісня над піснями» Соломона. Любов між чоловіком і дружиною має бути, крім усього іншого, любов'ю-еросом. Однак довготривалі стосунки, засновані виключно на ній, приречені на невдачу. Її «гострі відчуття» швидко слабіють, якщо вона не супроводжується любов'ю-філією чи агапе.

Таким чином ми можемо споглядати так званий менталітет любові у всіх її проявах.

Мета роботи – виявити і проаналізувати погляди античних філософів на цінність бачення, становлення та розвитку філософії любові.

Зазначена мета обумовила необхідність вирішення такого кола завдань:

- розкрити етимологію поняття «любов»;
- проаналізувати погляди античних вчених на філософію любові;
- виявити функції та роль античної філософії любові;
- схарактеризувати особливості розвитку античної філософії любові.

Методи та результати дослідження.

Результатами дослідження античної філософії любові є формування усталеного поняття етимології любові, через погляди античних філософів.

Досягнення поставленої мети й розв'язання конкретних завдань здійснено на базі комплексного підходу, в основі якого – описовий, структурний і зіставний методи дослідження. Підґрунтям для застосування названих дослідницьких методів слугували спостереження, систематизація й узагальнення матеріалів.

Результати дослідження. Відомий давньогрецький філософ Платон вважав, що любов - це не просто почуття, а вища форма людської духовності, що має своїм джерелом Божественну красу. Він розглядав любов як духовне прагнення до ідеального і високого, яке веде до духовного розвитку людини. Цей погляд відображений у його творі «Симпозіон», де Платон описує любов як спосіб пошуку Бога [3].

Платонівська любов є цінністю та одним із понять, які найчастіше неправильно тлумачиться у філософії Платона. Дане поняття вийшло за рамки філософії, ставши широко вживаним у всій культурі та відхиляючись від свого первісного значення протягом усього процесу вживання. Платон вважав, що любов є мотивацією, яка спонукає людину намагатися пізнати й споглядати красу саму по собі. Це відбувається через поступовий процес, який починається з оцінки зовнішності фізичної краси, а потім переходить до оцінки духовної краси.

Тобто, цінності любові для Платона полягали у красі любові як явища а не саме філософського поняття.

Структура поняття Платонівської любові тісно пов'язана з алегорією Платона про печеру. До ідеї краси приходять той, хто зумів вибратися з печери і подивитися на сонячне світло. Ця особа пройшла шлях від початкового досвіду фізичної любові, який можна порівняти з життям у печері, до досягнення досвіду істини краси, еквівалента виходу з печери [3].

Під час симпозіуму, що відбувся в домі трагічного поета Агатона, кілька найважливіших людей Афін, у тому числі Сократ, Павсаній, Арістофан і наймогутніший герой того часу Алківіад, почали філософську дискусію щодо справжньої природи любові. Причому кожен філософ наводив власний аргумент. Вислухавши всіх присутніх, Сократ бере слово і розповідає те, що відкрила йому жриця Аполлона Діотіма про значення платонічної любові: що це була драбина, по якій любов піднімається вгору, щоб досягти вершини «вищої ідеї» [3].

Для Платона любов була самоціллю і соціокультурним явищем, а лише засобом для досягнення цієї найвищої мети.

Перший крок – фізичний; почуття дають волю еросу (любові, яка проникає через очі і змушує наблизитися до когось). На цьому етапі любов фізична. Це фундаментальний етап і необхідний для досягнення вищої ідеї.

На другому кроці ми переходимо від пошуку краси в окремому тілі до пошуку краси в кількох тілах, таким чином формуючи категоричне поняття краси та спонукаючи до пошуку ідеї, що стоїть за цим поняттям.

Третя сходинка – це та, що проходить від фізичного тіла до краси душі. У цьому стані людина вчиться любити душею, попри фізичний аспект краси.

На четвертому етапі Сократ підносить любов до зовсім іншого масштабу, оскільки вона входить у світ етики. Любов до прекрасних душ збільшує моральну красу.

На п'ятому етапі Сократ переходить від правил поведінки до прекрасного знання, що стосується інститутів і любові до уряду.

Шостий крок починається з прекрасного знання і використовує науку, щоб досягти красою знання та розуміння.

У сьомому кроці, ідея краси вступає в гармонію зі Всесвітом. Вона переходить від світу до космічної категорії (до самої краси). На цій фазі краса набуває відтінку бачення або одкровення, пережитого через призму філософії [3].

Також, Платон пропагував ідею ідеальної любові. Ідеальна любов Платона пов'язана з його уявленням про ідеальний світ (світ, де все ідеально, а наша матеріальна реальність є копією його образу). Ось чому цей ідеал платонівської любові стосується не недосяжної любові, а любові в сенсі, який є вічним і зрозумілим: ідеальна любов.

Таким чином, можна стверджувати, що в розумінні Платона поняття «любов» поєднує декілька аспектів. Це:

- а) любов «земна», в основі якої лежить втіха, пристрасть, жадоба до тілесної насолоди;
- б) любов «небесна», що споріднена з поняттями дружби, щирості, відвертості;
- в) «платонічна любов», в основі якої лежить ідея божественної краси, блага, безсмертя.

По-іншому постає роль любові у праці Платона «Держава», де її підпорядковано загальним полісним інтересам. Розглядаючи питання шлюбних стосунків та відтворення людського роду, Платон враховує природність людського почуття один до одного, а тому шлюб розглядає як винагороду за доблесть. Проте священним є не шлюб, заснований на приватних прихильностях та вподобаннях, а шлюб, укладений в інтересах держави, безпосередньо за її втручання. Священний шлюбний союз – поєднання кращих із кращими, здорових із здоровими з метою забезпечення найкращого потомства.

Якщо говорити про іншого видатного давньогрецького філософа та його поглядів на любов, то Аристотель вважав, що любов – це не тільки емоції, але й діяльність, пов'язана зі здійсненням добра. Він відзначав, що любов до себе може перетворитися на безкорисливу любов до інших, коли людина віддає перевагу загальному благу. Аристотель вважав, що любов може бути корисною і для індивіда, і для суспільства.

У своїй праці «Етика до Нікомаха» Аристотель говорить про добродієність й зачіпає тему любові й дружби, тобто таку любов, яка в древній Греції іменувалася як «філія». Аристотель говорить, що в душі є три речі – пристрасті, здібності і засади. «Пристрастями, або переживання, Аристотель називав потяг, гнів, страх, відвагу, злобу, радість, ненависть, жалість, а також любов – взагалі все, що супроводжується задоволеннями або стражданнями». Значить, любов викликає або страждання, або задоволення, але ніяк не може викликати ці два почуття відразу, оскільки ці два почуття протилежні за своєю природою і є такими, що взаємно виключаються.

Ще одну думку Аристотель висловлює саме про походження любові. Він говорить, що «філія» закладена в людині спочатку її народження, що вона є витвором природи. Перша любов в житті людини, це любов до голови сім'ї, говорить Аристотель. У сім'ї, всі відносини повинні будуватися на принципах любові, для гармонійного існування, особливо по відношенню до голови сім'ї.

Також, Аристотель різко розводить поняття «ерос» і «філія», вони протилежні по своєму значенню. «Філія» це духовний спокій, а «ерос» це швидше пристрасть, чим спокій. «Філія» дуже цінитися Аристотелем, «це саме необхідне для життя». Він її ставить навіть вище ніж справедливість.

Не засуджує подібних стосунків і Ксенофонт. У праці «Пір» він високо цінує інтимність почуттів між чоловіками, бо вважає, що в основі їх лежить не жадоба насолоди, а душевний потяг, прагнення спорідненості душ. Ксенофонт підтверджує існування двох Афродит – Небесної та Земної – припускаючи, що любов до тіла надсилає Земна, а до душі, дружби, благородних вчинків – Небесна. У будь-якому випадку прагнення людей один до одного, потреба один в одному – це природні потреби, які закладені в кожного з народженням.

Поряд із творчістю Аристотеля, Ксенофонта зароджувалися та розвивалися цілі філософські течії зі своїми естетичними переконаннями та ідеалами. Серед них представники давньогрецької філософської школи, що отримали назву «кініки». Ця школа – плід грецьких протиріч, вона виникла на протизагальноприйнятими суспільними нормам і законам, вкладаючи в основу своєї естетики прагнення щастя, свободи, звільненої від суспільної регламентації, від сліпого поклоніння багатству та чуттєвим задоволенням. Для кініків ідеалом була природа, порядність, добродієність, а шлюб вони сприймали лише як засіб продовження роду. На думку найвідомішого представника цієї школи Діогена Синопського, основою шлюбу має бути взаємна згода, любов і симпатії подружжя, а не договір. По суті, він виступав за емансипацію жінок, за її рівність у правах з чоловіками.

Для стоїків, які представили ще один напрямок філософської думки античності, «любов – це прагнення зближення, викликане видимістю прекрасного, і спрямована вона не на злиття, а на дружбу: саме часткою дружби є любов». Цінуючи її як високу морально-естетичну категорію,

як своєрідну ідею вищого порядку, стоїки визнавали любов важливим почуттям, що має вплив на поведінку людей, тим фактором, що часто керує людськими вчинками, а тому радили стати володарями любові, а не її рабами. У баченні стоїка життя розгортається як постійний мінливий перебіг подій, який намагається затягнути людину у свій вир, та стійкість, розсудливість, впевненість допомагають їй зберегти свою моральну сутність.

Такий давньогрецький філософ як Епікур підкреслював, що любов – це почуття задоволення і насолоди, яке виникає зі співпереживання з іншою людиною. Він вірив, що любов – це одне з найважливіших джерел щастя в житті людини. Проте Епікур попереджав, що любов може бути небезпечною, якщо вона стає надто сильною і веде до залежності.

Епікурейська школа в особі її засновника дотримувалась схожих думок зі скептиками про неприпустимість ототожнення любові із пристрастю та насолодами: «Слід зазначити, що теорія пристрастей, що розвивалася епікуреїзмом, ґрунтувалася багато в чому на висновках і приписах медицини. У будь-якому разі медичні трактати досить багато уваги приділяли опису сексуальної фізіології. Правда, медицина того часу включала в себе і натурфілософські ідеї, і етичні приписи, і психологічні спостереження. Все це дає можливість розглядати античні медичні трактати в загальному контексті античного еросу» [4, с. 30]. Зокрема, до нас дійшли дві думки Епікура щодо цього.

1) Якби те, що виробляє задоволення для розпусників, розсіювало страхи розуму щодо небесних явищ, смерті і її страждань, а також навчало, де межі пристрастей і страждань, то ми ніколи не мали б причини засуджувати їх, оскільки б вони звідусіль наповнювали себе задоволеннями і нізвідки не мали б ні страждання, ні печалі, що і є злом [Еріс.КDох.X]. Доречним буде також сказати, що Епікур взагалі виділяв три типи задоволення: задоволення від їжі, від любові і задоволення зору і слуху, причому любов займає середнє положення між занадто грубими задоволеннями від їжі і досить одухотвореними задоволеннями від споглядання краси, у тому числі і творів мистецтва.

2) Епікур «Коли ти не порушуєш законів, не змінюєш добрих звичаїв, не засмучуєш нікого з близьких людей, не шкодиштілу, не витрачаєш надміру, задовольняй свої бажання, як хочеш». Однак неможливо не зіткнутися з будь-яким із вищезазначених явищ: адже любовні насолоди ніколи не приносять користі, досить того, якщо вони просто не зашкодять [Еріс.КDох.LI].

Сократ, наприклад зазначав, що кожен чоловік в житті має різну точку зору на питання любові. Теорії любові Сократа трохи відрізняються від усіх інших. Оскільки Сократ був великим філософом, він мав зовсім інше ставлення до питання любові. В першу чергу Сократ прагнув знайти істину в любові. Він був «ідеальним прихильником мудрості», ніколи не дозволяючи собі відволіктися від справжнього прагнення до краси: оскільки краса є однією з істинних і кінцевих цілей любові. Сократ стверджував, що «Любов – це усвідомлення потреби в благах, які ще не здобуті чи не ними ще володіють». Іншими словами, ми хочемо того, чого не маємо, а іноді й не можемо мати. Сократівська любов – це поверхневе явище і засноване лише на речах у житті, які здаються приємними для ока.

Любов для Сократа не прекрасна, бо, як він це говорить, логічно не впливає, що любов прекрасна і без зайвих матеріальних речей. Іншими словами, навіщо руці хотіти руки, коли вона сама є рукою. Ви не можете отримати те, що вже маєте, або, як казали буддисти, меч не може розрізати себе. Любов, як виявилось в історії любові Сократа зустрічається потім з іншою любов'ю: його раціональним прагненням до послідовності та зрозумілості; його бажання вміти розповісти і прожити зв'язну історію; його бажання – інакше кажучи – не бути нескінченно розчарованим і конфліктним, тому що він постійно намагається прожити історію любові.

Особливо відома промова комічного драматурга Арістофана, який припускає, що колись люди мали тіла, які склалися з того, що тепер було б двома людьми, з чотирма руками та ногами та двома обличчями, які дивляться в протилежні сторони.

Зевс розділив цих первісних людей надвоє як покарання за їх гордість, і Арістофан стверджує, що людська любов є результатом цього розколу та відображає бажання знайти свою «другу половину». Майже невідомі в середньовічній Європі твори Платона були знову представлені

в Західній Європі грецьким оригінальним перекладом у 15 столітті, але саме переклад Марсіліо Фічіно на латинь зробив Платона доступним для широкої аудиторії.

Філософ-стоїк Сенека обговорює багато видів любові у своїх творах – любов до своєї сім'ї, любов до своєї країни, любов до самого себе – але це зв'язок між любов'ю та дружбою, що особливо цікавить його. Любов, каже він, – це «збожеволіла дружба». Це видання повного зібрання творів Сенеки було відредаговано відомим фламандським гуманістом Юстусом Ліпсіусом, який отримує чудовий портрет на фронтисписі.

Як і попередні мислителі, такі як Емпедокл і Лукрецій, філософ-неоплатонік Плотін мав космічний погляд на любов. Хоча Плотін тісно пов'язує любов із красою, Плотін робить любов такою ж частиною своєї метафізики та епістемології, як і своєї естетичної теорії. Справжня любов є кінцевою точкою подорожі через сприйняття та споглядання краси. Краса сама по собі є властивістю форм, вічних і незмінних сутностей, які лежать в основі всього, що є інтелектуальним у Всесвіті.

Щодо поглядів християнства на поняття любові варто зазначити наступне. Любов терпляча, любов добра. Вона не заздрить, не вихваляється, не пишається. Вона не груба, не корислива, її нелегко розгнівити, вона не веде записів про помилки. Любов не тішиться злом, а радіє правдою. Любов завжди захищає, завжди довіряє, завжди сподівається і завжди витримує. ... І тепер залишається ці три: віра, надія і любов. Але найбільше з них – любов. (Коринфянам 13).

У своєму листі до Галатів святий Павло вводить ідею, що «плоть» і «дух» протилежні одне одному, одне грішне і одне добродісне, одне мирське і одне богоподібне, і ця дихотомія забарвить церковне сприйняття любові. аж до нашого часу.

Св. Августин (354–430 рр. н. е.) намагався примирити дух із плоттю, вказуючи, що кожна дія має благо (свою мету) і задоволення, яке пов'язане з ним і яке відрізняється від добра. Так, наприклад, коли я їм, тоді користь від їжі полягає в їжі, яку дає їжа; а якщо я їм смачно і смачно, то й задоволення отримаю. Але ці дві речі справді різні й іноді протилежні одна одній: я можу їсти їжу, яка мені подобається, але яка мені не підходить (наприклад, шоколадне печиво).

Постулат християнства в його відношенні до любові – любов до Бога. Земна ж любов – «великий гріх», що з'явився після гріхопадіння Адама і Єви в Едемі. До негативних приписів «не люби мирського світу», біблійна етика додає два позитивних: «Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою. Це найбільша й найперша заповідь. А друга однакова з нею: Люби свого ближнього, як самого себе. На двох оцих заповідях увесь Закон і Пророки стоять» [5].

З вчинків та оцінок Христа стають зрозумілими якості тієї любові, про яку йде мова: це не ерос, не філія, а «агапе» – любов як духовне єднання, що розповсюджується на всіх людей. «Якщо Ви Мене любите, – Мої заповіді зберігайте!» [6].

У першому посланні до коринфян апостол Павло так характеризує любов: «Любов довго терпить, любов милосердствує, не заздрить, любов не величається, не надимається, не поводить нечемно, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не думає лихого, не радіє з неправди, але тішиться правдою, усе зносить, вірить у все, сподівається всього, усе терпить!» [7].

Ця любов покірлива, діяльна, безкорислива – оскільки має за мету служіння іншим людям, виключаючи будь-яке підвищення над іншими та право морального осуду інших, оскільки немає безгрішної людини; потребує органічного зв'язку слова та справ, вимагає діяльного відношення до життя; вважаючи, що кожна людина гідна любові, але пропачі та ті, що оступилися – більше за інших: звідси – прощення грішників, що розкаялися.

Августин Блаженний у трактаті «Про град Божий» розглядає два града, що створені двома родами любові: земною, любов'ю до себе, мінливою, що дійшла до зневаги до Бога та небесною – любов'ю до Бога, святою, вічною, що дійшла до нехтування собою. Перший має славу свою в самому собі, а другий – у Господі. Тому що один шукає славу від людей, а для іншого найвища слава Бог, свідок сумління. Тим править похоть володарювання, а в цьому слугують один одному по любові. Добре мати в серці любов, але не до себе самого, що є вірною ознакою гордості, а до Господа, що є ознакою покори, що є тільки у смиренних, лагідних.

Отже, узагальнюючи, в античній філософії любов розглядалася як важливий елемент людського життя, який може відображати як духовні, так і емоційні аспекти людської природи. Таким чином, можна стверджувати, що у давньогрецькій літературі представлені два різновиди любові: любов-дружба та любов-пристрасть. Ці поняття збірні, а тому кожне з них поєднує в собі широку гаму значень та відтінків.

Так, тема любові зустрічається в різних контекстах у грецькій і римській думці. Від космологічних міркувань про структуру Всесвіту до медичних теорій емоцій, від філософських досліджень природи дружби до поетичних розповідей про народження богів, любов відіграє центральну роль.

Аналіз джерел дає змогу стверджувати, що любов, як і інші етичні поняття та норми, пройшла певні етапи свого становлення не лише у зв'язку зі зміною епох, але й протягом самої доби античності та її періодів. У ліриці давньогрецьких поетів вона не виступає абстрактним почуттям, а пов'язана з певною особою, до якої виникає інтимна прихильність. Любов – не образ споглядання, а конкретна дія стосовно конкретної людини. У класичний період любовне почуття абстрагується, його починають цінувати як окрему морально-естетичну категорію, що цінна сама по собі, незалежно від об'єкта, стосовно якого вона виникла. З часом підкреслюється значення любові у сфері соціальних зв'язків, її роль, як основи сімейно-шлюбної моралі.

Любов – це найскладніша таємнича і парадоксальна реальність, з якою зустрічається людина. І це не тому, як вважається, що від любові до ненависті тільки один крок. А тому, що «ні вирахувати», «ні вичислити» любов не можливо! В ній не можна бути ошадливим – природа легко відкине будь-які розрахунки! – в ній можна бути тільки чуйним, щоб слідкувати за її течією і вчасно душею вгадати всі її повороти та невлікоми для очей зміщення. В любові не можна бути скупим і бездарним – тут потребуються щедрість і талановитість, пильність серця, широка душа, добрий, тонкий розум і багато іншого, чим обдарувала нас природа.

Тема розумності та мудрості любові була в центрі уваги філософів протягом усього розвитку античної філософії. Ключовими етапами в цій проблематиці були постать Платона і його діалог «Бенкет», а також спадщина елліністичних шкіл (Грецької Стої, «другої софістики» та неоплатонізму). Платон в «Бенкеті» розглядаючи онтологію любові (Ерота) в контексті трьох промов – Федра, Агафона та Діотіми – виводить розумність її на основі того, що вона є вчителем, мудрецем, генієм та філософом. Елліністична традиція також дуже активно рецепіювала цю проблематику, але саме в неоплатонічній школі вона набула особливих рис, оскільки лише в ній розумність любові розглядається в контексті віри, а також для спасіння людини.

Висновки. Отже, розглянувши феномен любові у філософських концепціях мислителів та в історії її творення, ми приходимо до висновку, що істинна любов є діалогічною у своїй сутності та знаходить свій вияв через форму стосунку «Я – Ти». Любов – це щось містичне, сакральне та певним чином ірраціональне явище в житті кожної людини. Явище котре постійно розвивається, потребує дослідження зі сторони не тільки філософії, а й соціології, психології, тощо. Любов – це визнання індивідуалістичної природи коханого та оцінка цих індивідуалістичних якостей без жодного питання порівняння. Таким чином, любов передбачає розум, тому що вона реагує на щось зовнішнє, універсальні властивості коханого. Але любов також стосується того, як закоханий тепер бачить світ. Закоханий не просто бачить кохану по-новому, але також прагне побачити кохану по-новому. Так, любов є вираженням особистості закоханого.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. The Wikipedia entry «Greek words for love» is an informative overview. See, Wikipedia contributors, «Greek words for love,» Wikipedia, The Free Encyclopedia, accessed March 5, 2018, URL:https://en.wikipedia.org/wiki/Greek_words_for_love
2. New World Encyclopedia contributors, «Agape,» New World Encyclopedia, accessed March, 2018, URL:<http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Agape>
3. Франко І. Передмова / Платон. Симпозіон (Бенкет) / пер. І. Франка / Додаткові томи до збір. творів у 50 т. Т. 51. Прозові переклади 1876–1912. Київ.
4. Матв. 22: 37–40.

5. Ів. 14:15.
6. 1Кор. 13: 4–7.

REFERENCES

1. The Wikipedia entry 2018 [Greek words for love] is an informative overview. See, Wikipedia contributors, "Greek words for love," Wikipedia, The Free Encyclopedia, accessed March 5, URL:https://en.wikipedia.org/wiki/Greek_words_for_love.
2. New World Encyclopedia contributors, "Agape," New World Encyclopedia, accessed March, 2018, URL:<http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Agape>.
3. Franko I. Peredmova 1876–1912 / [Plato. Symposium (Banquet)] / Per. I. Franka / Dodatkovy tomy do zibr. tvoriv u 50 t. T. 51. Prozovi pereklady Kyiv.
4. Matv. 22: 37-40.
5. Ів. 14:15.
6. 1Кор. 13: 4-7.

Bilousova Kira Oleksiivna

Postgraduate Student at the Department of Philosophy, Sociology
and Management of Socio-Cultural Activities
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky
26, Staroportofrankivska str., Odesa, Ukraine
orcid.org/0009-0006-7171-8230

ANCIENT VIEW OF LOVE PHILOSOPHY THROUGH THE THOUGHTS OF ANCIENT PHILOSOPHERS

Relevance of the topic. The philosophy of love is a reflection on the nature and meaning of love as one of the most complex and mysterious emotions of the human soul. Love is an important part of our lives, and it can take many forms and manifest itself in a variety of relationships, from family to romantic.

Love plays a huge and inevitable role in all cultures. In philosophy, the nature of love has been at the heart of philosophy since the time of the ancient Greeks, producing theories that range from a materialistic conception of love as a purely physical phenomenon - an animal or genetic drive that dictates our behavior - to theories of love as an intensely spiritual affair that allows us to the highest degree to touch the deity. Often statements or arguments concerning love, its nature and role in human life, for example, are linked to one or all of the central theories of philosophy and are often compared or considered in the context of the philosophy of gender as well as the body. The task of the philosophy of love is to present relevant questions in a convincing way, based on relevant theories of human nature, desire, ethics, etc. Thus, in ancient philosophical traditions, which were invented in ancient Greece and Rome, love was considered one of the most important and most honorable aspects of human life. Philosophers like Plato, Aristotle, and Epicurus looked at love from different perspectives, reflecting different aspects of this complex concept. The purpose of the work is to reveal and analyze the views of ancient philosophers on the value of vision, formation and development of the philosophy of love.

The specified goal determined the need to solve the following range of tasks:

1. reveal the etymology of the concept of «love»;
2. analyze the views of ancient scientists on the philosophy of love;
3. to reveal the functions and role of the ancient philosophy of love;
4. characterize the features of the development of the ancient philosophy of love.

Research methods and results. The results of the study of the ancient philosophy of love are the formation of an established concept of the etymology of love, through the views of ancient philosophers.

Achieving the set goal and solving specific tasks was carried out on the basis of a comprehensive approach, which is based on descriptive, structural and comparative research methods. Observation, systematization and generalization of materials served as the basis for the application of the mentioned research methods.

Key words: *philosophy of love, love, personality, person, feelings, etymology.*